

Περιγράμματα Μαθημάτων Προγράμματος Σπουδών

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ / ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ	ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ		
ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ		
ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΠΑ020	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ (1 έως 8)	3 ή 5
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης		

	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	5
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παράδοση	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποβάθρου Γενικών Γνώσεων Επιστημονικής Περιοχής	
ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΝΑΙ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	Οι κάρτες PowerPoint, το αναλυτικό περίγραμμα, τα βασικά και τα βοηθητικά κείμενα εργασίας αναρτώνται στο classweb.	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα της επιτυχούς παρακολούθησης είναι:

Η δυνατότητα ενίσχυσης της αφανούς παιδαγωγικής υπό το πρίσμα της κοινωνιολογίας

Η δυνατότητα κατανόησης των κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας

Η δυνατότητα ανάπτυξης της κριτικής και συνθετικής σκέψης

Γενικές Ικανότητες

Η δυνατότητα εργασίας σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Η δυνατότητα εμπέδωσης της παραγωγικής και της επαγωγικής σκέψης

Η δυνατότητα ανάπτυξης της κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης

Η δυνατότητα κατανόησης της ιστορικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων και των παιδαγωγικών ιδεωδών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως στόχο την κατανόηση της ιστορικότητας των σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων. Αυτό εξετάζεται μέσα από τις σχέσεις αυτών των συστημάτων με την κοινωνιολογική θεωρία. Χωρίζεται σε τέσσερα μέρη.

Στο Πρώτο Μέρος παρουσιάζεται η κοινωνιολογική ανάλυση του Εμίλ Ντυρκάιμ, που αφορά στις σχέσεις ανάμεσα στον τύπο κοινωνίας και την εκπαίδευση από το Μεσαίωνα μέχρι το 19^ο αιώνα.

Στο Δεύτερο Μέρος εξετάζονται οι δύο μείζονες προτάσεις, της ρεαλιστικής και της νέας παιδαγωγικής, οι οποίες διατυπώνονται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και διαπερνώνται από τις ιδέες-αιτήματα της κοινωνικής διαφοροποίησης και της δημοκρατίας. Εξετάζεται, επίσης, η περίοδος που ανοίγει κατά το μεσοπόλεμο και κλείνει τη δεκαετία 1950. Πρόκειται για μία περίοδο εφαρμογής των παραπάνω ιδεών που μετασχηματίζονται σε αιτήματα για ισότητα ευκαιριών και/ ή συνθηκών ως προς την πρόσβαση στην εκπαίδευση και, κατά προέκταση, στην επαγγελματική ιεραρχία.

Στο Τρίτο Μέρος εξετάζεται η περίοδος 1960-1980, η οποία κυριαρχείται από την αντιπαράθεση των θεωριών κοινωνικής κινητικότητας και των θεωριών κοινωνικής αναπαραγωγής. Εξετάζεται επίσης το ενδιαφέρον της οικονομικής επιστήμης για την εκπαίδευση (ανθρώπινο κεφάλαιο), όπως και η διατύπωση νέο-φιλελεύθερων ιδεών για την λειτουργία και οργάνωση των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Στο Τέταρτο Μέρος εξετάζεται η περίοδος που ανοίγει τη δεκαετία 1980, πρωτίστως στις ΗΠΑ και στη Μεγάλη Βρετανία, και συνεχίζεται ως τις μέρες μας. Οι ιδέες αιτήματα που κυριαρχούν αυτή την περίοδο είναι η αναγνώριση της διαφορετικότητας και η αγοραιοποίηση των εκπαιδευτικών φορέων και θεσμών.

Μαθήματα

Μέρος Πρώτο

1. Εισαγωγή: Τι είναι η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης
  - Κοινωνική διαστρωμάτωση, καταμερισμός της εργασίας, πολιτισμός, πολιτική
  - Η σύγχρονη ιδεολογία: Ισότητα και ιεραρχία

Μέρος Δεύτερο

2. Η εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης
  - Τύπος κοινωνίας και παιδαγωγικά ιδεώδη
3. Η ρεαλιστική και η νέα παιδαγωγική
  - Κοινωνικά δικαιώματα και εκπαίδευση
4. Η ισότητα των ευκαιριών
  - Δημοκρατικά ιδεώδη και κοινωνική πραγματικότητα
  - Το ανθρώπινο κεφάλαιο

Μέρος Τρίτο

5. Οι κοινωνικές ανισότητες
  - Περιγραφικές μελέτες
  - Τα κρυφά αναλυτικά προγράμματα
6. Κοινωνική κινητικότητα και κοινωνική αναπαραγωγή
  - Τι λένε οι αριθμοί
  - Ιδεολογία και ιδεολογική κυριαρχία
  - Τα αναλυτικά προγράμματα
7. Συμβολικός έλεγχος και κοινωνική αναπαραγωγή
  - Οι κοινωνιο-γλωσσικοί κώδικες
  - Μορφές κοινωνικοποίησης και διαδικασίες συμβολικού ελέγχου
8. Πολιτισμικό κεφάλαιο και συμβολική βία
  - Η εξάρτηση διά της ανεξαρτησίας
  - Η συμβολική κυριαρχία

Μέρος Τέταρτο

9. Η στροφή στην κουλτούρα

<ul style="list-style-type: none"> - Από τις θεωρίες αναπαραγωγής στις θεωρίες αντίστασης - Από την ισότητα στη διαφορετικότητα
<p>10. Οι νέοι προσδιορισμοί της παιδαγωγικής</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κριτικές παιδαγωγικές και παιδαγωγική της αντίστασης - Μεταμοντέρνες παιδαγωγικές
<p>11. Το νεοφιλελεύθερο σχέδιο</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η αγοραία ορθολογικότητα - Η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία
<p>12. Διαδικασίες συμβολικής κυριαρχίας</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μερτησιμότητα - Κυβερνησιμότητα - Αξιολόγηση και διεθνής έλεγχος
<p>13. Σύνοψη μαθήματος και γενικά συμπεράσματα</p>

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Οι κάρτες PowerPoint, η εκτενής περίληψη, τα βασικά και τα βοηθητικά κείμενα εργασίας αναρτώνται στο classweb.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις Ανάρτηση του αναλυτικού περιγράμματος της κάθε παράδοσης στο classweb	65
	Συνοπτική παρουσίαση των βασικών κειμένων της βιβλιογραφίας και δημοσίευσή τους στο classweb	10
	Ανάγνωση των δημοσιευμένων κειμένων	25

	στο classweb		
	Ανάγνωση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας	25	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Οι φοιτητές αξιολογούνται αναλόγως της επίδοσής τους στις ανωτέρω δραστηριότητες</p> <p>Ο έλεγχος της επίδοσης γίνεται με γραπτές εξετάσεις και με δύο εναλλακτικούς τρόπους:</p> <p>A. - Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης με επιλογές,</p> <p>B. - Ανάπτυξη Δοκιμίου με επιλογές,</p>		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κατά ενότητες

E. Durkheim, *Η εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2014

John Dewey, *Δημοκρατία και εκπαίδευση*, στο Σ. Τριαντάρη Μαρά, *Η φιλοσοφία του πραγματισμού στην εκπαίδευση*, Θεσσαλονίκη, Σταμούλης, 2012

*

- Parsons, «Η σχολική τάξη ως κοινωνικό σύστημα», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1985, σ. 249-280
- Coleman J., «Ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών», στο Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1985, σ. 301-356
-
- Mehan H. 1978, Structuring School Structure, *Harvard Educational Review*, 48: 32-61 ή
- Mehan H. 1992, Understanding Inequality in Schools: The Contribution of Interpretative Studies, *Sociology of Education*, 65(1): 1-20
- Rist R. 1970, Student Social Class and Teacher's Expectations: The 'Self-fulfilling Prophecy' in Ghetto Education, *Harvard Educational Review*, 40: 411-450.
-
- Bernstein B. 1989, Κώδικες, τροπές και διαδικασία πολιτισμικής αναπαραγωγής: Ένα μοντέλο *Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος*,
- Class and pedagogies: Visible and invisible [III. 4: 107-129]

*

Bernstein Basil 1971 [2003], *Class, Codes and Control: I. Theoretical Studies towards a Sociology of Language*,.

Bernstein Basil 1973 [2003], *Class, Codes and Control: II. Applied Studies towards a Sociology of Language*,.

Bernstein Basil 1975 [2003], *Class, Codes and Control: III. Towards a Theory of Educational Transmission*,

Bernstein Basil 1990 [2003], *Class, Codes and Control: IV. The Structure of Pedagogic Discourse*,

1. Social class, language and socialization [I.9: 123-145]
  2. Social class differences in the relevance of language to socialization [II. 2: 22-43]
  3. Social class and pedagogic practices [IV. 2:]. Κοινωνική τάξη και παιδαγωγικές πρακτικές
  4. On the classification and framing of educational knowledge [I. 11: 156-157 & III. 5]. Περί ταξινόμησης και περιχαράκωσης...
  5. On the curriculum [III. 4: 77-76]
  6. Codes, modalities... [IV. 1:]
  7. Elaborated and restricted codes [IV. 3]
  8. Education, symbolic control and social practices [IV. 4: 122-142]
  9. Toward a sociological theory of pedagogy, in *Pedagogy, Symbolic control and Identity: Theory, research, critique* [Part I. 1-2-3-4-5: 3-87
- Bourdieu P.& J.-C. Passeron [1970] 2014, *Η αναπαραγωγή*, Αθήνα. Αλεξάνδρεια
  - Bourdieu P.& J.-C. Passeron [1964] 1996, *Οι κληρονόμοι: Οι φοιτητές και η κουλτούρα*, Αθήνα, Καρδαμίτσα
  - J.-C. Passeron 2004, «Σαράντα χρόνια μετά: Τι μένει από τους *Κληρονόμους* και την *Αναπαραγωγή*;», στο Ν. Παναγιωτόπουλος (επιμ.), *Για την εκπαίδευση του μέλλοντος: Οι*

προτάσεις του Πιερ Μπουρντιέ, Νήσος.

- P. Bourdieu, *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*, Αθήνα, Α. Καρδαμίτσα, 1999
-
- Young M., 2008, *Bringing knowledge back in: From social constructivism to social realism in the sociology of education*, Λονδίνο, Routledge
- Young M. 1998, *The Curriculum of the Future*, Palmer Press, Section I: "Constructing and Reconstructing a Sociology for the Curriculum": 7-48. Κεφάλαια 1. 2 και 3.
- "The Curriculum as Social Organized Knowledge"
- "Curriculum Change: Limits and Possibilities"
- "The Curriculum and the new Sociology of Education"
- *
- Αλτουσέρ Λ. 1978, «Ιδεολογία και ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους», *Θέσεις*, Αθήνα, Θεμέλιο
- Apple M. [1976] 1986, *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, (βλ. κυρίως σσ. 160-213)
- M. Apple 1993, *Εκπαίδευση και εξουσία*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
- Willis P. [1977] 2012, *Learning to labour. Μαθαίνοντας να δουλεύεις*, Αθήνα, Gutenberg.
- Jenks Chris 1993 (ed.), *Cultural Reproduction*, Routledge, Λονδίνο
- *
- Giroux H. 2010, «Συνοριακή παιδαγωγική», Π. Γούναρη & Γ. Γρόλλιος (επιμ.), *Κριτική Παιδαγωγική: μια συλλογή κειμένων*, Αθήνα, Gutenberg, , σ. 252-278.
- Stanley Aronowitz, Henry A. *Giroux Postmodern Education Politics, Culture, and Social Criticism*, University of Minnesota Press, 1991
- Π. Γούναρη & Γ. Γρόλλιος 2012, (επιμ.), *Κριτική Παιδαγωγική: μια συλλογή κειμένων*, Αθήνα, Gutenberg, 2010
- Rust Val D. 1991, «Postmodernism and its Comparative Education Implications», *Comparative Education Review*, 34 (4): 610-626.
- Gewirtz Sharon, Alan Cribb 2006, What to do about Values in Social Research: The Case of Ethical Reflexivity in the Sociology of Education, *British Journal of Sociology of Education*, 27(2): 141-155
- Hammersley M. 1996, «Post mortem or Post modern? Some reflections on British Sociology of Education», *British Journal of Educational Studies*, 44-4: 397-407
- Schilling C. 1993, «The Demise of the Sociology of Education in Britain?», *British Journal of Sociology of Education*, 14-1: 105-121
- Moore B. & J. Muller 1999, «The Discourse of 'Voice' and the Problem of Knowledge and Identity in Sociology of Education», *British Journal of Sociology of Education*, 20(2)
- *
- Ch. Laval, *La nouvelle raison du monde: Essai sur la société néolibérale*, Παρίσι, La Découverte – Poche, 2010
- C. Laval, *L'école n'est pas une entreprise: Néo-libéralisme et l'assaut de l'enseignement public*, Παρίσι, Editions de la Découverte, 2003
- C. Laval, L. Weber (επιμ.), *Le Nouvel Ordre éducatif mondial, OMC, Banque mondiale, OCDE, Commission européenne: Nouveaux regards*, Παρίσι, Syllepse, 2002
- Chr. Laval, *L'école n'est pas une entreprise; Le néo-libéralisme à l'assaut de l'enseignement public*, Παρίσι,, La Découverte/Poche, 2004
- M. Molesworth, R. Scullion, E. Nixon (ed.), *The marketization of higher education and the student as consumer*, Νέα Υόρκη, Routledge, 2012
- F. Maringe. P. Gibbs, *Marketing higher education: Theory and practice*, Open University Press, 2009.
- Α. Γεωργούλας, *Μετασχηματισμοί της εκπαίδευσης: Σύγχρονη ιδεολογία και συμβολική κυριαρχία*, Αθήνα, Τόπος, 2017